

Državna komisija za splošno matura je na 24. korespondenčni seji, 6. 9. 2019, na podlagi 12. člena *Zakona o maturi* (ZMat-UPB-1, Uradni list RS, št. 1/07 in spremembe) sprejela in na 35. redni seji, 14. 4. 2023, ter 37. redni seji, 16. 6. 2023, dopolnila

PRAVILA ZA IZVEDBO PRAKTIČNEGA DELA IZPITA SPLOŠNE MATURE PRI PREDMETU GEOGRAFIJA

1. člen (splošno)

Kandidat opravlja praktični del izpita splošne mature pri predmetu geografija (v nadaljnjem besedilu: praktični del izpita) v okviru pouka tako, kakor je določeno v *Predmetnem izpitnem katalogu za splošno matura – geografija* (v nadaljnjem besedilu: PIK SM za geografijo) in s temi pravili.

Praktični del izpita je sestavljen iz:

- terenskih, laboratorijskih in kabinetnih vaj, ki lahko vključujejo učne eksperimente in simulacije (v nadaljnjem besedilu: vaje), ter
- strokovne ekskurzije.

Kandidat mora opraviti štiri vaje, od tega dve naravnogeografski in dve družbenogeografski, ter strokovno ekskurzijo po Sloveniji ali zamejstvu.

2. člen (čas opravljanja)

Kandidat opravlja praktični del izpita praviloma v četrtem letniku gimnazijskega izobraževanja.

3. člen (načrt izvedbe, prijava in potrditev)

Načrt izvedbe praktičnega dela izpita (v nadaljnjem besedilu: načrt) pripravi učitelj, ki kandidata praviloma poučuje in ki vodi izvedbo (v nadaljnjem besedilu: učitelj). Načrt mora biti v skladu z izpitnimi vsebinami in navodili v PIK SM za geografijo.

Načrt vsebuje:

- vsebino dveh naravnogeografskih in dveh družbenogeografskih vaj,
- temo strokovne ekskurzije,
- okvirne datume priprav ter izvajanja vaj in strokovne ekskurzije,
- rok oddaje poročil o opravljenih vajah in strokovni ekskurziji ter
- merila in kriterije ocenjevanja.

Učitelj z načrtom seznani kandidate, ki bodo pri njem opravljali praktični del izpita.

Kandidati, ki opravljajo splošno matura iz geografije na šoli, kjer imajo status dijaka, se k opravljanju praktičnega dela izpita prijavijo pri učitelju predmeta. Drugi kandidati se prijavijo na šoli, na kateri bodo opravljali praktični del izpita, pri tajniku šolske maturitetne komisije za splošno matura (v nadaljnjem besedilu: ŠMK SM) najpozneje do konca septembra tekočega šolskega leta in z njegovo pomočjo stopijo v stik z učiteljem, pri katerem bodo opravljali ta del izpita.

Učitelj izroči načrt in seznam prijavljenih kandidatov tajniku ŠMK SM.

ŠMK SM pregleda in potrdi prijave kandidatov in načrt posameznega učitelja. Pri tem upošteva: normative in možnost organizacije pouka na šoli oziroma strokovne ekskurzije.

Tajnik ŠMK SM objavi načrt in seznam prijavljenih kandidatov pri posameznem učitelju na šolski oglasni deski.

Učitelj za vsakega kandidata, ki bo pri njem opravljal praktični del izpita, izpolni podatke na prvi strani ocenjevalne mape za geografijo (v nadaljnjem besedilu: ocenjevalna mapa).

4. člen (koledar)

Koledar dejavnosti, povezanih z izvedbo praktičnega dela izpita na šoli:

najkasneje na prvi dan pouka v tekočem šolskem letu	Zadnji rok za prijavo kandidatov, ki nimajo statusa dijaka na šoli, na kateri bodo opravljali praktični del izpita.
1. teden v septembru	Učitelj pripravi načrt izvedbe praktičnega dela izpita in z njim seznani kandidate. Kandidat se prijavi k opravljanju praktičnega dela izpita. Učitelj izroči seznam prijavljenih kandidatov in načrt tajniku ŠMK SM.
1. ali 2. teden v septembru	ŠMK SM pregleda in potrdi načrt izvedbe praktičnega dela izpita pri posameznem učitelju in prijave kandidatov. Tajnik ŠMK SM oboje objavi na šolski oglasni deski.
2. ali 3. teden v septembra	Začetek izvajanja vaj in strokovne ekskurzije.
2. ali 3. teden v aprilu	Zadnji rok za izvedbo strokovne ekskurzije.
7 dni po vajah oziroma ekskurziji	Zadnji rok za oddajo poročil o vajah in strokovni ekskurziji v spomladanskem izpitnem roku.
2. teden v maju	Zadnji rok, do katerega učitelj izpolni ocenjevalne mape in tajniku ŠMK SM izroči seznam kandidatov s številom doseženih točk pri praktičnem delu izpita v spomladanskem izpitnem roku.
3. teden v maju	ŠMK SM seznani kandidate s točkami, doseženimi pri praktičnem delu izpita v spomladanskem izpitnem roku.
3 dni po seznaitvi s točkami	Zadnji rok za ugovor na število doseženih točk pri praktičnem delu izpita v spomladanskem izpitnem roku.
4 dni pred začetkom jesenskega izpitnega roka	Zadnji rok za oddajo poročil o vajah in strokovni ekskurziji v jesenskem izpitnem roku.
1. teden v septembru	Zadnji rok, do katerega učitelj izpolni ocenjevalne mape in tajniku ŠMK SM izroči seznam kandidatov s številom doseženih točk pri praktičnem delu izpita v jesenskem izpitnem roku.
1. teden v septembru	ŠMK SM seznani kandidate s točkami, doseženimi pri praktičnem delu izpita v jesenskem izpitnem roku.
3 dni po seznaitvi s točkami	Zadnji rok za ugovor na število doseženih točk pri praktičnem delu izpita v jesenskem izpitnem roku.

Državna komisija za splošno maturo lahko za posamezno šolsko leto v skladu s koledarjem splošne mature določi pomembnejše datume, povezane s prijavo, pripravo in opravljanjem praktičnega dela izpita.

ŠMK SM v skladu z učiteljevim načrtom izvedbe praktičnega dela izpita določi za posamezno šolsko leto podrobnejše datume te izvedbe.

Če kandidat iz upravičenih razlogov ni opravil vaje in/ali strokovne ekskurzije in/ali oddal poročila v skladu z datumom, ki ga je določil učitelj, slednji v dogovoru s kandidatom določi izredni datum izvedbe vaje in/ali oddaje poročila, če je to izvedljivo glede na izvedbeni načrt vaj določenega učitelja in glede na rok, določen v koledarju splošne mature.

Če kandidat iz upravičenih razlogov ni opravil vaje in/ali strokovne ekskurzije in/ali oddal poročila v skladu z rokom, določenim s koledarjem splošne mature, mora ŠMK SM predložiti ustrezno dokazilo, na podlagi katerega ta odloči o upravičenosti razlogov za odsotnost. Če so razlogi utemeljeni, ŠMK skupaj z učiteljem določi izredni datum izvedbe vaj in/ali strokovne ekskurzije in/ali oddaje poročila, vendar najpozneje do roka, ko mora tajnik ŠMK SM podatke o številu doseženih točk kandidatov poslati Državnemu izpitnemu centru.

Ustrezno dokazilo je potrdilo o dolgotrajni odsotnosti zaradi bolezni, zaradi izobraževanja v tujini ali zaradi udeležbe na tekmovanjih in v drugih utemeljenih primerih.

Učitelj pripravi rezervne vaje za kandidate, ki iz upravičenih razlogov niso mogli opraviti načrtovanih vaj ali strokovne ekskurzije.

5. člen (naloge ŠMK SM)

ŠMK SM:

- pregleda in potrdi načrte posameznega učitelja in prijave kandidatov;
- skladno z učiteljevim načrtom za posamezno šolsko leto določi podrobnejše datume izvedbe praktičnega dela izpita;
- odloča o utemeljenih razlogih kandidatov za odmik od teh pravil;
- odloča o utemeljenih razlogih kandidatov za odsotnost na vajah in/ali strokovni ekskurziji in/ali nepravočasni oddaji poročil, ki je določena s koledarjem splošne mature;
- določi izredni datum opravljanja vaj in/ali strokovne ekskurzije in/ali oddaje poročil v skladu s petim odstavkom 4. člena teh pravil; v tem primeru v sodelovanju z učiteljem, določi način izvedbe manjkajočega praktičnega dela izpita;
- na učiteljev predlog lahko, pred ocenitvijo praktičnega dela izpita, imenuje komisijo, ki ugotovi, ali je kandidat samostojno opravil vajo in/ali poročilo o vaji oziroma o strokovni ekskurziji;
- seznani kandidate s številom doseženih točk pri praktičnem delu izpita iz geografije;
- sprejme obrazložen ugovor na točke praktičnega dela izpita iz geografije in odloči o ugovoru;
- hrani ocenjevalno mapo v skladu s 13. členom teh pravil;
- opravlja druge naloge.

6. člen (naloge tajnika ŠMK SM)

Tajnik ŠMK SM:

- zbira načrte učiteljev o izvedbi praktičnega dela izpita;
- zbira sezname prijavljenih kandidatov, ki mu jih izročijo učitelji;
- zbira prijave drugih kandidatov, ki nimajo statusa dijaka na šoli, in jih napoti k ustreznemu učitelju;
- pravočasno napoti kandidate, ki bodo opravljali praktični del izpita na drugi šoli, k tajnikom ŠMK SM na drugi šoli;

- dogovori se o opravljanju praktičnega dela izpita za kandidata, katerega ožji sorodnik je na šoli edini učitelj predmeta, pri katerem bi lahko kandidat opravljal praktični del;
- na šolski oglasni deski objavi potrjene načrte in seznam prijavljenih kandidatov pri posameznem učitelju ter podrobnejše datume izvedbe praktičnega dela izpita;
- od učiteljev zbere podatke o številu doseženih točk kandidatov pri praktičnem delu izpita;
- pošlje podatke o številu doseženih točk na Državni izpitni center;
- opravlja druge naloge.

7. člen (naloge učitelja)

Učitelj:

- pripravi načrt in seznam prijavljenih kandidatov ter ju izroči tajniku ŠMK SM;
- kandidata seznani z načrtom;
- kandidata seznani z ustrezno strokovno literaturo, osnovnimi tehnikami in metodami geografskega raziskovanja;
- pripravi predloge vaj in rezervnih vaj;
- kandidatu da navodila za pripravo in izvedbo vaj;
- kandidatu da navodila za pisanje poročil o vajah;
- sprejema pisna poročila in jih ocenjuje (po merilih PIK SM za geografijo);
- kandidatu da navodila za pripravo na strokovno ekskurzijo;
- pripravi itinerarij, cilje in gradivo za strokovno ekskurzijo, določi datum izvedbe strokovne ekskurzije in jo skupaj s kandidati izvede;
- kandidatu da navodila za pisanje poročila o strokovni ekskurziji;
- spremlja kandidatovo delo pri vajah in strokovni ekskurziji;
- vodi ocenjevalno mapo in oceni vse kandidate, ki so v določenem šolskem letu opravljali praktični del izpita, ne glede na to, ali pristopijo k opravljanju splošne mature iz tega predmeta ali ne;
- izpolni ocenjevalni list;
- tajniku ŠMK SM do roka, določenega s koledarjem splošne mature, izroči seznam kandidatov s številom doseženih točk;
- lahko predlaga ŠMK SM, da imenuje komisijo iz 12. člena teh pravil;
- skupaj s kandidatom določi izredni datum opravljanja vaj in/ali strokovne ekskurzije in/ali oddaje poročil, če jih kandidat iz upravičenih razlogov ni opravil oziroma jih ni oddal v skladu z izvedbenim načrtom vaj;
- sodeluje s ŠMK SM pri določitvi izrednega datuma opravljanja vaj in/ali strokovne ekskurzije in določitvi načina izvedbe manjkajočega praktičnega dela izpita;
- opravlja druge naloge.

Učitelj ne sme biti s kandidatom, ki opravlja praktični del izpita, v krvnem sorodstvu v ravni vrsti ali v stranski vrsti do vključno drugega kolena in ne v svaštvu do vključno drugega kolena, tudi ne sme biti njegov posvojitelj ali posvojenec ali živeti s kandidatom v zakonski zvezi, v zunajzakonski skupnosti ali registrirani istospolni partnerski skupnosti. Če ima učitelj predmeta ožjega sorodnika, ki bo opravljal splošno maturo pri tem predmetu in je on edini učitelj tega predmeta na šoli, se tajnik ŠMK dogovori za opravljanje praktičnega dela izpita na drugi šoli.

8. člen
(naloge kandidata)

Kandidat:

- se k opravljanju praktičnega dela izpita prijavi pri učitelju oziroma pri tajniku ŠMK SM;
- se seznani z obveznostmi oziroma vsebino načrta ter merili ocenjevanja;
- po učiteljevih navodilih opravi dve naravnogeografski in dve družbenogeografski vaji ter se udeleži strokovne ekskurzije v skladu s podrobnejšimi datumi izvedbe praktičnega dela izpita in s temi navodili;
- za vsako vajo in strokovno ekskurzijo napiše poročilo;
- v roku, določenem s koledarjem, učitelju odda poročila;
- ob oddaji poročila s podpisom potrdi, da je samostojno opravil vajo in samostojno izdelal poročilo.

9. člen
(naslovnica in poglavja poročila)

Naslovnica poročila mora vsebovati elemente, ki jih določa PIK SM za geografijo. Poročila o vajah in strokovni ekskurziji morajo imeti obvezna poglavja, ki jih določa PIK SM za geografijo.

10. člen
(ocenjevalna mapa)

Ocenjevalno mapo vodi učitelj. V njej se hranijo podatki, povezani s prijavo, potekom in ocenjevanjem praktičnega dela izpita.

Ocenjevalna mapa vsebuje naslednje rubrike:

- ime in sedež šole,
- ime in priimek kandidata,
- ime in priimek učitelja,
- datum potrditve načrta na ŠMK SM,
- ocenjevalni list,
- datume oddaje poročil o vajah in strokovni ekskurziji ter izjavo kandidata o samostojni izvedbi posamezne vaje in pripravi poročila,
- druge učiteljeve zabeleške o pogovorih s kandidatom,
- sklep komisije iz 12. člena o morebitnem dodatnem preverjanju znanja pred ocenitvijo.

Obvezne priloge ocenjevalne mape so:

- en izvod oddanega poročila o vajah in strokovni ekskurziji,
- morebitno drugo gradivo v zvezi z vajami in strokovno ekskurzijo.

11. člen
(ocenjevanje)

Praktični del izpita oceni učitelj po merilih za ocenjevanje, ki so objavljena v PIK SM za geografijo. Doseženo število točk pri praktičnem delu izpita se zapiše na ocenjevalni list.

Ko kandidat poročilo odda, je to dokončno in mu ga učitelj ne more vrniti (npr. zaradi morebitnih popravkov ali dopolnitev). Vrne mu ga v skladu z roki iz 13. člena teh pravil.

Če kandidat odda poročilo o opravljeni vaji ali strokovni ekskurziji po datumu, ki ga je določil učitelj, in za to nima opravičljivih razlogov, se mu pri tej vaji ali strokovni ekskurziji odšteje 10 % možnih točk.

Če kandidat poročila o opravljeni vaji ali strokovni ekskurziji ne odda do roka, predpisanega s koledarjem splošne mature, in za to nima opravičljivega razloga, lahko v skladu z merili v PIK SM dobi največ 50 % možnih točk za to vajo. Če je kandidat vaje ali strokovno ekskurzijo opravljal, ni pa oddal nobenega poročila, lahko dobi za praktični del izpita največ 10 odstotnih točk od 20 možnih.

Če so priprave na maturo delno organizirane že v tretjem letniku oziroma v drugih izjemnih primerih, kadar je to v skladu PIK SM, potem vaje tistih kandidatov, ki so bili ocenjeni že v tretjem letniku, niso predmet ponovnega ocenjevanja v četrtem letniku.

Učitelj, ki je ocenjeval praktični del v tretjem letniku, ni nujno isti tudi v četrtem letniku. Če se bodo vaje in/ali strokovna ekskurzija iz tretjega letnika upoštevale kot del vseh opravljenih vaj in strokovne ekskurzije za praktični del izpita splošne mature, dijaki s številom doseženih točk ne smejo biti seznanjeni. V tem primeru za izkazano znanje in spretnosti pri teh vajah in strokovni ekskurziji ne sme biti prikrajšan noben kandidat, ki se za ta predmet odloči šele v začetku četrtega letnika.

Učitelj kandidata, na njegovo zahtevo, seznani z dodeljenimi točkami za posamezna merila (in podmerila) pri posamezni vaji in strokovni ekskurziji šele po seznaitvi kandidatov s točkami, doseženimi pri praktičnem delu izpita. Datum seznaitve je določen v koledarju splošne mature.

Uspeh, dosežen pri praktičnem delu izpita, je trajen. Ne glede na to lahko kandidat, ki izboljšuje oceno predmeta, pri katerem se izvaja praktični del izpita, opravlja izpit v celoti in s tem tudi vaje in strokovno ekskurzijo, razen če je pri praktičnem delu izpita že dosegel vse možne točke. Kandidatu, ki izboljšuje oceno izpita splošne mature in ponovno opravlja tudi praktični del, se za skupno oceno izpita upoštevajo točke, dosežene v tem izpitnem roku.

Kandidatu, ki je praktični del izpita opravil, a ni pristopil k opravljanju splošne mature iz tega predmeta, se število doseženih točk upošteva pri naslednjih prijavah k splošni maturi, lahko pa ponovno opravlja praktični del v skladu s temi pravili. Pri tem se mu upošteva število točk, doseženo pri tem izpitnem roku.

Kandidat, ki želi izboljšati število doseženih točk pri praktičnem delu izpita, lahko to udejanji samo v okviru pouka v naslednjih dveh šolskih letih v skladu z izvedbenim načrtom praktičnega dela izpita in koledarjem opravljanja splošne mature.

Izboljševanje doseženega števila točk pri posamezni vaji in strokovni ekskurziji ni možno.

Pri ugotavljanju kršitev kandidata pri opravljanju praktičnega dela izpita se smiselno uporabljajo določbe *Pravilnika o splošni maturi*. Če kandidat poročilo ali del poročila o vaji oziroma strokovni ekskurziji prepiše, učitelj po potrditvi suma to vajo oceni z 0 točkami.

Če poročilo o vajah in strokovni ekskurziji:

- ni bilo pripravljeno po postopku, določenem s temi pravili,
 - ali če se ugotovi, da ga kandidat ni izdelal samostojno,
- ga učitelj lahko oceni z 0 točkami.

Pri ugotavljanju kršitev kandidata pri opravljanju praktičnega dela izpita se smiselno uporabljajo določbe *Pravilnika o splošni maturi*.

12. člen
(komisija)

ŠMK SM lahko na učiteljev predlog pred ocenjevanjem poročil imenuje komisijo, ki ugotovi, ali je kandidat vajo oziroma poročilo pripravil samostojno. V komisiji sta poleg kandidatovega učitelja še dva učitelja, od katerih mora biti vsaj eden učitelj geografije.

Pri preverjanju lahko komisija kandidatu zastavi vprašanja, povezana z opravljanjem vaje idr.

Člani komisije s podpisom v ocenjevalni mapi potrdijo sklep o dodatnem preverjanju kandidata in končno število točk.

13. člen
(hranjenje ocenjevalne mape in podatkov o doseženih točkah)

Ocenjevalno mapo hrani ŠMK SM najmanj do zaključka koledarskega leta, v katerem je kandidat opravljal splošno maturo.

Kandidat lahko v 14 dneh po roku, ko se naloge prenehajo hraniti kot izpitna tajnost, na ŠMK SM naslovi vlogo za brezplačno vračilo pisne naloge. Po tem času ŠMK SM ocenjevalne mape uniči v skladu s *Pravilnikom o šolski dokumentaciji*.

Zaradi trajne veljavnosti točk, doseženih pri praktičnem delu izpita, ŠMK SM hrani sezname kandidatov in število doseženih točk do prvega opravljanja določenega izpita splošne mature posameznega kandidata, tudi tistega, ki se v tekočem letu ni prijavil k splošni maturi, ni pristopil k pisnemu izpitu oziroma ni izbral tega predmeta za maturo. Po prvem opravljanju splošne mature iz določenega predmeta podatke hrani Državni izpitni center.

14. člen
(pričetek veljavnosti pravil)

Pravila veljajo z dnem sprejetja in se pričnejo uporabljati pri splošni maturi 2024.

15. člen
(prenehanje veljavnosti)

S pričetkom uporabe teh pravil prenehajo veljati *Pravila za izvedbo praktičnega dela izpita splošne mature pri predmetu geografija*, št. 007-5/2019, ki jih je sprejela DK SM na 24. korespondenčni seji, 6. 9. 2019.

Datum: 16. 6. 2023
Številka: 007-8/2023

Dr. Marina Tavčar Krajnc,
predsednica DK SM